

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נ"ו.

עין משפט
נר מצוה

קפב א מ"י פ"א מהל' אסורי ביאה הל' 1
סמך לאוין קב:
ב מ"י מהל' דעות
הל' ח פ"ג מהל' תשובה
הל' יד טו"ש ע"מ סמך
סמך סמך לט:
קפג ג טו"ש ע"מ ס' רכח
סמך סמך:
ד מ"י פט"ו מהל' אשדות הלכה ט'
סמך לאוין קטל טו"ש
ס' ח"מ רכח סמך ג:
קפה ה מ"י פ"ד מהל' מוכרה הלכה י'
סמך שס טו"ש ע"מ סמך טו:
קפו ו מ"י פט"ו מהל' אשדות הלכה ט'
קפז ז מ"י פט"ו מהל' כלים הלכה ה:

תורה אור השלם

1 ויבצלעו שמואל ונאספו נאספו עלי נביים ולא ידעתי קרעו ולא דמו: תהלים לה טו
2 הוא מוצאת ודיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי קרה ונאמר הכר למי החתומות והתחילין והמטה והאשית לה כה
3 ולא תנו איש את עמיתו וקראת מאלהיו כי אני יי אלהיכם:
4 גם כי אנוק ואשוע בשם תפלת: איכה ג ח
5 שמעתי תפלת יי ושועתי האזינה אל דמעותי אל תגרש בי גר אנכי עמך תושב בכל אבותי: תהלים לט יג
6 רק לא יהיה כאחאב אשר המהמר לעשות הרע בעיני יי אשר הסתה אתו ואזנבל מלכים א כה
7 בה תראני והנה אדני נצב על חומת אקר ויבדו אנכי: עמוס ו ז
8 בפקיד ביר מיתקן פן הקרה רעתה חסד ושר ישמע בה על פני חמדי חלי ומקרה: ירמיהו ו ז
9 העם המבקשים אותי על פני חמדי זבחים בגנות ומקטרים על הלבנים: ישעיהו סה ג
10 והשם גבולך שלום חלב חטים ישיבעוך: תהלים קמו יד
11 והיה אם ירע ישראל ויעלה מדון ועמלק ובני קדם ועליו עליה: שופטים ג א
12 ויחננו עליהם וישחיתו את יבול הארץ עד בואך עזה ולא ישאירו מוקה בישאלך ושה ושור וחמור: שופטים ו ד
13 וידל ישראל מאד מפני מדון ויזעקו בני ישראל אל יי: שופטים ו ד
14 ולאבדום היטיב בעבורה ויהי לו צאן וקרן ודמיון ויבדו וישפחו ואתנה וגמלים: בראשית כ טז

נוח לו לאדם שיבא על ספק אשת איש בו. נקט הכי משום דבת שבע ספק אשת איש הויה ופי' בקונטרס משום דכל היוצא למלחמה צית דוד כותב גט לאשתו ע"מ שאם ימות יגרשה ולא חזק לנכס וכל אותם הימים היא ספק מגורשת וק' לר"ת דא"כ אין זה כל היוצא אלא דוקא שיש להם אחין ואין להם בנים מיהו בקונטרס לאו דוקא נקט יבם אלא שלא מתעגן ועוד קשה לר"ת דאמר במסכת שבת (ד' נ"ו. וס' ד"ה גט) כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה אמאי והא חזר אוריה מן המלחמה אח"כ ומיהו יש לדמות שהיו מתניין אם לא יחזור בסוף המלחמה ועוד קשה דתניא בפ' מי שאלחו (גיטין דף ע"ג. וס' ד"ה אמר) מה היה בלוחן הימים רבי יהודה אומר הרי היא כאשת איש לכל דבריה ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ואפילו לרבי יוסי חטא דוד לאינה מגורשת ודאי וכו' דהתם בלא אומר מעכשיו דמוקי לה בגמרא באומר מעת שאני בעולם כלומר שעה אחת קודם מיתתי ובמלחמה [צית] דוד היו כותבים מהיום הא קמני בדיקא במסכתא מהיום אס מתי הימים שצנינים רבי יהודה אומר היא כאשת איש ומתני' דמי שאלחו (ס' נ"ו) מוכח דלומר מהיום דלדלעיל מיניה קאי והא דלומר בגמרא באומר מעת שאני בעולם מעת שעה בעולם משום כיון דלומר אס מתי מתניין לרחק הגרשין כמו שיוכל ואינו רואה שמתגרש עד סמוך למיתתו והא דקאמר מהיום להראות שהוא רואה שחולו גרושין (מהיום) ומפ' ר"ת דבמלחמה צית דוד היו מגרשין לגמרי בלא שום תנאי אלא היו עושין הדבר בלעז כד שאל יהו קופלין על נשומיהן לנושאין לכן קרו לה ספק אשת איש ולכל הפי' קשה דאפילו בל על אשת איש ודאי טוב ממלצין מדקאמר דוד הבא על אשת איש מיתמו צמקן ויש לו חלק לעולם הבא אלא מלצין כו':
וְאֵלָּא עוֹד אֵלֶּא בִּשְׂעָה שְׁעוֹסְקִין בִּנְנֵעִים וְאֶחָלָוִת. כלומר לא מציעא דשעה ששם צטלים אלא אפי' עסוקים בלילות מתורות וגם אין עניינם לאשת איש ויש ספרים דגרסי בשעה ששוקקין בצרבע מיתום צ"ע):
דְּבִיתִיב היא מוצאת. בלא אל"ף כמו (א"ה ד') ויאל אש צנין שהיתה קרובה לאש כבר ולא שלחה לו אלא צרמו אס לא היה מודה לא היתה מפרסמתו:
וְאֵלָּא דְּמַעֲתִי אֶל תַּחֲרִישׁ. אינו אומר שמע אל צדי או ראה דמעתי אלא אל תחרש כלומר צטוט אני שלא תחרש דשערי דמעתי לא נעלום):
חֲתִיבִי חוֹלִיוֹת וְגַתְּ חוֹל בֵּין חוֹרָא ח'חור'א. אס לא היה חול ציננים היה מודה רבי אליעזר דכלי חשוד הוא הטפלים סביב לתנור מחצות החוליות ומעמידתן זו אל זו ומשום דנתן חול ציננים להפריד החוליות זו מזו מטהר ר"ל והכי תנן במסכת כלים (פ"ה מ"ה ח) חתכו לרזוז פחות פחות מארבעה טפחים טהור מרחו צטיט טמא משיסקינו לאפות צו סופגנים הרחיק את הטפלים ונתן חול או צרור

ובלעלי. בשביל אשתי זו שמתחלה חטאתי בה כמו (בראשית ז) ויבן את הלל: שמו ונאספו קרעו ולא דמו. אס קרעו לא מלאו דס' י' כדרש רבא. דטובה מעשה של דוד ונת שבע משלם וספק אשת איש היא שיוצא למלחמה צית דוד גט כריתות כותב לאשתו על מנת שאם ימות שתהא מגורשת מעכשיו ולא חזק לנכס וכל אותן הימים היא ספק מגורשת אס מת מגורשת מתחילה ואס לא מת לא נתגרשה: היא מוצאת והיא שלחה. אע"פ שהיו מוציין אותה לשריפה לא אמרה להם ליהודה נבעלתי אלא שלחה לו למי שאלה לו אנכי הרה ואס יודה הוא מעלמי יודה: עמיטו. עס אס: צאנאס אספו. צאנאס דברים לצערה: אונאס קרובה. לצא. פורענות אונאס ממנה לצא: שמעה ספלת. אין לשנותו מלשון צקשה שמצקש מאת הקצ"ה שישמע תפלתו אכל אל תחרש יש לשנותו מלשון צקשה ולומר צו אני צוטח שאין דרכך לשמוק ולא להחריש. אל תחרש אל תעשה כל מתן משמשין לשון צקשה ומשמעין לשון עמיד כגון (תהלים קכ"א) אל יתן למוט הרי לשון צקשה ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה (בראשית ל) הוא לשון עמיד: רק לא היה כחאב. ספיה דקרא אשר הסתה אותו איצול אשתו: [אספך גולא. אשתך קטנה כפוף עמך ושמע דבריה]: כל הסערים. אספך גולא. אשתך קטנה כפוף עמך ושמע דבריה: כל משערי אונאס. הלועק על אונאס דברים אין השער נעל צפניו: הכל ע"י שלח. נפרעים על כל עבירות ע"י שלח: וכו'. לא מסרה לשלח: פרגו. מחילה שצין שניה לצא מרוס: אינו נעל. להפסק ראייתו מן המקום אלא תמיד רואה אותם עד שפרע: וכו'. אספך. משמע שהיא תמיד אצלו ומשמש בה: על פני ואין מחילה צינו לצין העצירה: אימתי גולא. כשחל חטים ישביעך הקצ"ה: מנדא. כד שנותנים צו שעורים: נקיש ואסי סגרא. התגר מקשקש וצא. ואני שמעתי הכד מקשקש כדך כלי ריקס ששמע צו קול הכרה כשמקשקשין עליו: וידל ישראל לעיל מיניה כתיב ויחננו עליהם וישחיתו את יבול הארץ: אוקירו נשיכו. כדו נשומים: מחווא. עיר שהיה רבא דר בתוכה כך שמה: חסכו חוליות. תנור העשוי חוליות מנפרו כצנצן כדך כלי חרס ואס"כ ציף החוליות ונתן חול צין חוליא לחוליא: ר"א מעשה. שאין זה כלי חרס אלא צנין כעין כלי גללים וכלי אדמה שאין מקצלין טומאה: וחכמים מטמאין. דאזלי בתר חוליות. שאר תנורים שלהם היו עשויים כעין קדרות גדולות ופיו למעלה וצורף כצנצן כשאר קדרות ומטלטלים אלא שהיה מושיצו על הארץ או על הדף והדיק את טפילות העיט סביב על כולו לעשותו עז שיקלוט ויחזיק את חומו: עכנאי

(א) סנהדרין ק"י. ע"ש, (ב) [אמר כ"ל], (ג) ברכות מג: סוטה י: כחיות ק"י, (ד) יבא חונה, (ה) יבא חונה, (ו) [שנועות ל], (ז) [בכיות ל], (ח) [צ"ל אמר], (ט) [צ"ל אמר ר'], (י) כלים פ"ה [מ"י] ברכות אס מת עדות פ"ו [מ"י] (ס) [ד"ה כדרש לפי ד"ה ונלעלי], (ז) [צ"ל להפסק וכן הוא בדפוי ועי' רש"ש], (ט) [ד"ה אוקירו חסר ד"ה מחווא], (ט) [פ"ה דגיטין ע"ש], (ט) [צ"ל מחסין], (ע) [ונמסכת סנהדרין ק"י גר' להדיא בשעה ששוקקים דר' מיתום צ"ד] (פ) [ויעי' מוס' ברכות ל: ד"ה אל],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה חתכו וכו' הנה והטובה לכל ויתם והטובה נמחק:

גליון הש"ס

גמ' ויש לו חלק לעולם. עין סוטה דף ד ע"ב תוס' ד"ה היא תנודת:

מוסף רש"י

אל דמעתי אל תחרש. מלא כתיב את דמעתי תראה. שמע מינה נראית היא לפניו ואין צריך להסתכל אלא שמתקבל לפניו (ברכות זב). החבו חוליות. תנור של חרס שהיה עשוי כלי ומטלטל ותחילה בדיחו מן העיט ומאספו כצנצן כשאר קדרות, ואס נמלה חרית הכתוב נמלה ואס נתנו בעינין זה שמחבו סביב סביב חוליות וגולות וחזר ויחזיר צטיט של חול צין חוליא כלי חרס של ציף כצנצן, ואכמים מטמאין (ברכות יט).